

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ

Методичні рекомендації з організації самостійної роботи студентів
з дисципліни «Інтелектуальний бізнес»

за спеціальністю 051 «Економіка»
освітньо-професійною програмою «Економіка підприємства»

Укладач: к.е.н., доцент Борисюк І.О.
(науковий ступінь, вчене звання, П.І.Б. викладача)

Методичні рекомендації розглянуто та схвалено на
засіданні кафедри економіки

повітряного транспорту

Протокол № 18 від «27» серпня 2018 р.

Завідувач кафедри _____ Ареф'єва О.В.

Тема 1: Теоретичні засади інтелектуального бізнесу

Питання (завдання) для самостійної роботи

Опрацювати та законспектувати наступні питання:

1. Інтелектуалізація світового економічного розвитку як передумова трансформацій у змісті людської праці та бізнесу.
2. Інтелектуальний бізнес: сутність, призначення, цілі та види.
3. Характеристика суб'єктів і об'єктів інтелектуального бізнесу.
4. Чинники та передумови розвитку інтелектуального бізнесу в світі та в Україні.
5. Інтелектуальний бізнес в Україні: проблеми становлення, напрямки розвитку.

Література

1. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність / В.Д. Базилевич. – К.: Знання, 2006. – 431 с. - Розділ 1.1.
2. Грицуленко С.И. Интеллектуальный бизнес: курс лекций / Грицуленко С.И. – Одесса, 2015. – 132 с. - Глава 1.
3. Іванова В.В. Інтелектуальний бізнес: Підручник / В.В. Іванова. – Суми: Університетська книга, 2017. – 327 с. - Глава 1.
4. Семикіна М.В. Інтелектуальний бізнес: Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей денної та заочної форми навчання / М. В. Семикіна, О. М. Петіна; за ред. М. В. Семикіної. – Кіровоград: КНТУ, 2015. – 141 с. - Розділ 1, 2, 3, 18.
5. Федулова Л.І. Інноваційна економіка / Л.І. Федулова. – К.: Либідь, 2006. – 480 с. - Розділ 1.

Ключові слова: інтелект, інтелектуалізація, інтелектуалізація економіки, трансформація змісту праці, бізнес, інтелектуальна діяльність, інтелектуальний бізнес, мета інтелектуального бізнесу, види інтелектуального бізнесу, бізнес-інтелект.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає сутність інтелектуалізації економіки?
2. Що означає заміщення праці знаннями?
3. Назвіть та охарактеризуйте основні тенденції трансформацій змісту праці.
4. У чому полягає сутність інтелектуального бізнесу?
5. Які види діяльності відносяться до інтелектуального бізнесу?
6. На що орієнтований бізнес в економіці знань?
7. Наведіть класифікацію чинників впливу на формування та раціональний розвиток інтелектуального бізнесу.
8. Які чинники впливають на формування інтелектуального бізнесу в Україні?
9. Назвіть основні перешкоди на шляху розвитку інтелектуального бізнесу.
10. Яким чином можна подолати проблеми, що існують у сфері інтелектуального бізнесу?

Опрацювати рекомендовану літературу та вирішити наступні тестові завдання:

1. Інтелектуальна економіка – це:
  - а) результат інтелектуальної, творчої діяльності однієї людини (автора, виконавця, винахідника та ін.) або кількох осіб;
  - б) економіка, якій притаманні наукові знання та спеціалізовані унікальні навички їхніх носіїв, що стають головним джерелом і ключовим фактором розвитку матеріального та нематеріального виробництва;
  - в) галузь знань, що вивчає функціонування ринкових структур та механізми взаємодії суб'єктів економічної діяльності, пов'язаних з інтелектуальним капіталом;
  - г) інтелектуальні здібності людей, які використовуються в процесі інтелектуальної праці.

2. Появу інтелектуального бізнесу зумовлено:
- а) історичним розвитком суспільного виробництва;
  - б) розвитком винахідницької діяльності;
  - в) нормативно-законодавчими актами економічного розвинутих країн;
  - г) переходом від індустріального суспільства в постіндустріальне і далі до економіки знань.
3. До сучасних тенденцій трансформації змісту та характеру праці можна віднести:
- а) зростання ролі людських ресурсів як чинника виробництва; зростання інтелектуалізації праці; зростання творчої складової праці;
  - б) поява інформаційних технологій, які переносять на якісно новий технічний рівень організаційно-економічні відносини, транспортні та комунікаційні зв'язки;
  - в) професійно-освітній рівень працівників і постійне оновлення знань;
  - г) зростання індивідуалізації праці; зміни у функціях праці робітників; зміни у трудовій поведінці та трудовій мотивації працівника.
4. Створення та використання літературних творів у письмовій формі, які у свою чергу поділяються на твори наукової літератури і твори художньої літератури відносяться до виду інтелектуального бізнесу:
- а) літературно-мистецький;
  - б) літературно-художній;
  - в) літературно-образотворчий;
  - г) освітньо-професійний.
5. Соціально-психологічними чинниками впливу на формування сфери інтелектуального бізнесу є:
- а) відносна простота процедури відкриття власної інтелектуальної справи;
  - б) правова база здійснення інтелектуальної діяльності;
  - в) громадська думка про інтелектуальну діяльність;
  - г) наявність професійних знань щодо ведення інтелектуального бізнесу.

Тема 2: Інтелектуальні продукти та інтелектуальна власність.

Питання (завдання) для самостійної роботи

1. Види і результати інтелектуальної діяльності.
2. Сутність, види і особливості створення інтелектуальних продуктів.
3. Сутність інтелектуальної власності як економічної категорії.
4. Види інтелектуальної власності.
5. Правові засади захисту інтелектуальної власності.
6. Специфіка вартісної оцінки прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Література

1. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність / В.Д. Базилевич. - К.: Знання, 2006. - 431 с. - Розділ 1.1, 2.2, 3.1, 3.2, 4.2, 4.3
2. Бутнік-Сіверський О.Б. Економіка інтелектуальної власності / О.Б. Бутнік-Сіверський. – К.: «ІВП», 2003. - 296 с. – Розділ 2, 4, 5.
3. Грицуленко С.И. Интеллектуальный бизнес: курс лекций / Грицуленко С.И. – Одесса, 2015. – 132 с. - Глава 2.
4. Гордійчук А.С. Економіка інтелектуальної власності. Навчальний посібник / А. С. Гордійчук, О. А. Стахів. – Рівне: НУВГП, 2012. – 330 с. - Розділ 2, 3,4, 10.
5. Іванова В.В. Інтелектуальний бізнес: Підручник / В.В. Іванова. – Суми: Університетська книга, 2017. – 327 с. - Глава 2.
6. Інтелектуальна власність: навчальний посібник / П. Т. Бубенко, В. В. Величко, С. М. Глухарев; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 215 с. - Розділ 1, 2, 8, 11.

7. Семикіна М.В. Інтелектуальний бізнес: Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей денної та заочної форми навчання / М. В. Семикіна, О. М. Петіна; за ред. М. В. Семикіної. – Кіровоград: КНТУ, 2015. – 141 с. - Розділ 5, 6.

8. Федулова Л.І. Інноваційна економіка / Л.І. Федулова. – К.: Либідь, 2006. – 480 с. - Розділ 4.

***Ключові слова:** інтелектуальний продукт, види інтелектуальних продуктів, процес створення інтелектуальних продуктів, інтелектуальна власність, нематеріальні активи, об'єкти інтелектуальної власності, види інтелектуальної власності, захист інтелектуальної власності.*

Питання для самоконтролю

1. Назвіть і охарактеризуйте види інтелектуальної діяльності.
2. Що називають інтелектуальним продуктом?
3. Наведіть та охарактеризуйте види інтелектуальних продуктів.
4. Опишіть процес створення інтелектуального продукту.
5. У чому полягає сутність інтелектуальної власності з економічної точки зору?
6. Що відносять до інтелектуальної власності?
7. Розкрийте структуру і види інтелектуальної власності.
8. Охарактеризуйте об'єкти і суб'єкти права інтелектуальної власності.
9. Якими законодавчими актами регулюється інтелектуальна власність?
10. Які піходи і методи застосовують для оцінки прав на об'єкти інтелектуальної власності?

Опрацювати рекомендовану літературу та вирішити наступні тестові завдання:

1. У самому широкому розумінні інтелектуальна власність – це:
  - а) одна з форм життєдіяльності людини, сутнісна основа процесу створення інтелектуального продукту та відтворення інтелектуального капіталу;
  - б) нові знання, інтелектуальні розробки передані у вигляді інформації;
  - в) законодавчо закріплені права на результати інтелектуальної діяльності людини у різних сферах суспільного життя;
  - г) сукупність накопичених знань, ідей, компетенцій, інформації, що має наукову і комерційну цінність та може бути використана у процесі діяльності.
2. Об'єкти права інтелектуальної власності поділяються на:
  - а) технічні і художні;
  - б) винаходи, корисні моделі і промислові зразки;
  - в) науково-технічні, комерційні та організаційні;
  - г) промислової власності, нетрадиційні, авторські і суміжні.
3. Які об'єкти інтелектуальної власності відносяться до об'єктів промислової власності?
  - а) винаходи, корисні моделі, промислові зразки, торговельні марки, графічне зазначення, фірмові найменування;
  - б) винаходи, корисні моделі, промислові зразки, сорти рослин, комерційні таємниці, наукові відкриття, комп'ютерні програми, бази даних;
  - в) винаходи, промислові зразки, корисні моделі, топографії інтегральних мікросхем, раціоналізаторські пропозиції, сорти рослин, породи тварин;
  - г) літературні твори, художні твори, комп'ютерні програми, бази даних, виконання творів, фонограми і відеограми, передачі організацій мовлення.
4. Сутність інтелектуального потенціалу визначається як:
  - а) сукупність наявних в країні інтелектуальних, технологічних, науково-виробничих ресурсів, які здатні продукувати нові знання, та ефективний механізм комерціалізації останніх;
  - б) сукупність творчих здібностей працівника;

в) можливість системи інтелектуальних ресурсів формувати такі управлінські компетенції, які на основі забезпечують досягнення визначених стратегій підприємства;

г) сукупність організованих у певних соціально-економічних формах ресурсів, що можуть за певних внутрішніх і зовнішніх умов розвитку інноваційного середовища бути спрямовані на реалізацію інноваційної діяльності, метою якої є задоволення нових потреб суспільства.

5. Інтелектуальні продукти поділяються на:

а) об'єкти літературно-художньої власності; об'єкти промислової власності; засоби індивідуалізації учасників цивільного обігу товарів і послуг;

б) літературні; художні; мистецькі;

в) зовнішні; внутрішні;

г) форменні; змістовні.

Тема 3: Розробка і комерціалізація проектів інтелектуального бізнесу.

Питання (завдання) для самостійної роботи

1. Трансформація інтелектуальної власності в інноваційний продукт.
2. Ідеї, відбір та оформлення ідей на шляху до створення інтелектуального продукту.
3. Розробка проектів інтелектуального бізнесу.
4. Зміст, шляхи та механізми комерціалізації об'єктів інтелектуального бізнесу в Україні.
5. Сутність та особливості мотивації розробників (творців) інтелектуальних продуктів.
6. Фактори впливу на мотивацію творців інтелектуальних продуктів. Мотиваційний механізм розробників інтелектуальних продуктів.
7. Компенсаційна політика як форма мотиваційного забезпечення розвитку інтелектуального бізнесу.

Література

1. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність / В.Д. Базилевич. – К.: Знання, 2006. – 431 с. - Розділ 4.1.
2. Грицуленко С.И. Интеллектуальный бизнес: курс лекций / Грицуленко С.И. – Одесса, 2015. – 132 с. - Глава 7.
3. Іванова В.В. Інтелектуальний бізнес: Підручник / В.В. Іванова. – Суми: Університетська книга, 2017. – 327 с. - Глава 6.
4. Інтелектуальна власність: навчальний посібник / П. Т. Бубенко, В. В. Величко, С. М. Глухарев; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 215 с. - Розділ 7, 9, 10.
5. Семикіна М.В. Інтелектуальний бізнес: Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей денної та заочної форми навчання / М. В. Семикіна, О. М. Петіна; за ред. М. В. Семикіної. – Кіровоград: КНТУ, 2015. – 141 с. - Розділ 9, 10, 13, 14.
6. Федулова Л.І. Інноваційна економіка / Л.І. Федулова. – К.: Либідь, 2006. – 480 с. - Розділ 6.

Ключові слова: інтелектуальний продукт, інтелектуальний актив, ідея, відбір ідей, оформлення ідей, розробка проектів інтелектуального бізнесу, механізм комерціалізації продуктів інтелектуального бізнесу, мотивація праці, мотивація розробників інтелектуальних продуктів, мотиваційний механізм розробників інтелектуальних продуктів, компенсаційний пакет, компенсаційна політика, справедлива компенсаційна політика.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність етапів трансформації інтелектуальної власності в інноваційний продукт.
2. Які Ви знаєте етапи розробки проекту інтелектуального бізнесу?

3. Що може виступати інформаційними джерелами при створенні інтелектуальних продуктів?
4. Яким чином розвинуті країни розв'язують проблему передачі і використання результатів інтелектуальної праці?
5. Назвіть та охарактеризуйте способи комерціалізації продуктів інтелектуального бізнесу.
6. Що називають мотивацією? У чому особливість мотивації праці розробників інтелектуальних продуктів?
7. Які чинники впливають на мотивацію інтелектуальної праці?
8. Які існують групи методів мотивації в сучасних умовах?
9. У чому полягає сутність компенсаційного пакету? З яких елементів складається компенсаційний пакет?
10. Яку роль відіграє справедлива компенсаційна політика у забезпеченні сфери інтелектуального бізнесу?

Опрацювати рекомендовану літературу та вирішити наступні тестові завдання:

1. Сукупність економічних і соціальних стимулів, механізмів, інструментів зовнішнього мотиваційного впливу на трудову поведінку найнятих робітників – це:
  - а) мотивація розробників інтелектуальних продуктів;
  - б) компенсаційний пакет підприємства;
  - в) компенсаційна політика;
  - г) мотиваційний механізм розробників інтелектуальних продуктів.
2. Що не належить до специфічних характеристик творців інтелектуальних продуктів?
  - а) здатність до інтерпретації та трансформації знань;
  - б) свідомо спрямованість на отримання морального задоволення від праці;
  - в) прагнення до залежності від роботодавця;
  - г) зорієнтованість на інновації.
3. У процесі комерціалізації об'єктів інтелектуального бізнесу не є учасником:
  - а) керівник підприємства;
  - б) автор розробок;
  - в) стратегічний партнер;
  - г) інвестор.
4. Основними факторами мотивації розробників (творців) інтелектуальних продуктів є:
  - а) соціальні контакти;
  - б) самовдосконалення;
  - в) високий заробіток;
  - г) всі відповіді вірні.
5. Система винагороди, заснована на комплексному поєднанні як матеріальних важелів, так і моральних стимулів до високоефективної праці, - це:
  - а) мотивація розробників інтелектуальних продуктів;
  - б) компенсаційний пакет підприємства;
  - в) компенсаційна політика;
  - г) мотиваційний механізм розробників інтелектуальних продуктів.

Тема 4: Організація інтелектуального бізнесу.

Питання (завдання) для самостійної роботи

1. Нормативно-правові засади формування та функціонування інтелектуального бізнесу в Україні.
2. Органи Державної охорони інтелектуальної власності в Україні.
3. Організаційно-правові форми інтелектуального бізнесу.
4. Організація власної справи в сфері інтелектуального бізнесу.

5. Венчурний бізнес. Франчайзинг як спосіб організації власної справи.
6. Особливості моделювання інтелектуального бізнесу.
7. Середовище діяльності інтелектуального бізнесу.

Література

1. Грицуленко С.И. Интеллектуальный бизнес: курс лекций / Грицуленко С.И. – Одесса, 2015. – 132 с. - Глава 3, 4.
2. Іванова В.В. Інтелектуальний бізнес: Підручник / В.В. Іванова. – Суми: Університетська книга, 2017. – 327 с. - Глава 3, 11.
3. Інтелектуальна власність: навчальний посібник / П. Т. Бубенко, В. В. Величко, С. М. Глухарев; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 215 с. - Розділ 2.
4. Лазарева С.Ф. Економіка та організація інформаційного бізнесу: Навчальний посібник / С.Ф. Лазарева. – К.: КНЕУ, 2002. – 667 с. – Розділ 9, 10, 11, 12.
5. Семикіна М.В. Інтелектуальний бізнес: Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей денної та заочної форми навчання / М. В. Семикіна, О. М. Петіна; за ред. М. В. Семикіної. – Кіровоград: КНТУ, 2015. – 141 с. - Розділ 7.

Ключові слова: система інтелектуальної власності, правове регулювання інтелектуального бізнесу, організаційно-правові форми інтелектуального бізнесу, венчурний бізнес, франчайзинг, моделювання інтелектуального бізнесу, середовище діяльності інтелектуального бізнесу.

Питання для самоконтролю

1. Які особливості державного регулювання інтелектуальної діяльності в світі?
2. У чому полягає необхідність нормативно-правового регулювання інтелектуального бізнесу в Україні?
3. Що складає основу спеціального законодавства про інтелектуальну власність?
4. Що включає в себе система Державної охорони інтелектуальної власності в Україні?
5. Охарактеризуйте організаційно-правові форми інтелектуального бізнесу.
6. Які виділяють організаційні форми взаємодії між науковими установами, центрами, університетами, інститутами в сфері науково-технічного співробітництва?
7. Яким чином здійснюється організація власної справи в сфері інтелектуального бізнесу?
8. Охарактеризуйте етапи організації власної справи в сфері інтелектуального бізнесу.
9. Які використовують моделі в інтелектуальному бізнесі?
10. Охарактеризуйте складові середовища діяльності інтелектуального бізнесу.

Опрацювати рекомендовану літературу та вирішити наступні тестові завдання:

1. Сфера підприємницької діяльності, пов'язана з реалізацією ризикових проєктів, ризикових інвестицій головним чином у сфері науково-технічних новинок, - це:
  - а) франчайзинг;
  - б) інтелектуальний бізнес;
  - в) інноваційна діяльність;
  - г) венчурний бізнес.
2. Угода щодо передачі власником об'єктів інтелектуальної власності певних прав на їх використання своєму контрагенту в передбачених угодою межах – це:
  - а) франчайзингова угода;
  - б) ліцензійна угода;
  - в) опціонна угода;
  - г) концесійна угода.
3. Попередню домовленість, згідно з якою потенційному покупцю ліцензії надається першочергове право протягом визначеного терміну вирішити питання щодо доцільності її придбання, передбачає:

- а) франчайзингова угода;
- б) опціонна угода;
- в) ліцензійна угода;
- г) концесійна угода.

4. Угода, відповідно до якої юридична, або фізична особа, що одержує ліцензію, зобов'язується здійснювати виробничу і (або) комерційну діяльність згідно з домовленостями, досягнутими з продавцем ліцензії, - це:

- а) ліцензійна угода;
- б) опціонна угода;
- в) франчайзингова угода;
- г) концесійна угода.

5. Відносини у сфері інтелектуальної діяльності регулюються цілою низкою актів цивільного законодавства, центральне місце серед яких посідає:

- а) Цивільний кодекс України;
- б) Конституція України;
- в) Закон України «Про інтелектуальну власність»;
- г) Міжнародні угоди.

Тема 5: Ведення інтелектуального бізнесу.

Питання (завдання) для самостійної роботи

1. Особливості організації виробництва на інтелектуальному підприємстві.
2. Напрямки розвитку інтелектуального бізнесу.
3. Особливості маркетингу інтелектуального бізнесу.
4. Методологічні основи визначення ціни та особливості ціноутворення інтелектуальних продуктів.
5. Фінансування розвитку інтелектуального бізнесу.
6. Інвестиції в інтелектуальний бізнес, їх види, переваги та недоліки.
7. Віртуалізація інтелектуального бізнесу.

Література

1. Грицуленко С.И. Интеллектуальный бизнес: курс лекций / Грицуленко С.И. – Одесса, 2015. – 132 с. - Глава 10, 11.
2. Іванова В.В. Інтелектуальний бізнес: Підручник / В.В. Іванова. – Суми: Університетська книга, 2017. – 327 с. - Глава 10.
3. Лазарева С.Ф. Економіка та організація інформаційного бізнесу: Навчальний посібник / С.Ф. Лазарева. – К.: КНЕУ, 2002. – 667 с. – Розділ 16, 18, 19.
4. Семікіна М.В. Інтелектуальний бізнес: Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей денної та заочної форми навчання / М. В. Семікіна, О. М. Петіна; за ред. М. В. Семікіної. – Кіровоград: КНТУ, 2015. – 141 с. - Розділ 11, 17.

***Ключові слова:** інтелектуальне виробництво, маркетинг інтелектуального бізнесу, ціноутворення інтелектуальних продуктів, інвестиції в інтелектуальний бізнес, види інвестицій, умови залучення інвестицій в інтелектуальний бізнес, віртуалізація інтелектуального бізнесу, віртуальний офіс, хмарні технології, програмне забезпечення.*

Питання для самоконтролю

1. Що таке інтелектуальне виробництво? Які особливості організації виробництва на інтелектуальному підприємстві?
2. Охарактеризуйте напрямки розвитку інтелектуального бізнесу?
3. Назвіть особливості маркетингу інтелектуального бізнесу.

4. Визначте особливості ціноутворення інтелектуальних продуктів.
5. Що є інвестиціями в інтелектуальний бізнес? Що може бути джерелом таких інвестицій?
6. Які є напрями інвестицій в інтелектуальний бізнес? У чому полягає їх сутність?
7. Назвіть основні умови залучення інвестицій в інтелектуальний бізнес.
8. Що таке віртуалізація інтелектуального бізнесу та в чому полягає її значення?
9. Які технології характерні для віртуалізації інтелектуального бізнесу? Охарактеризуйте їх.
10. Що відносять до переваг віртуалізації інтелектуального бізнесу?

Опрацювати рекомендовану літературу та вирішити наступні тестові завдання:

1. Вкладення в об'єкти інтелектуальної власності, що впливають з авторського права, винахідницького і патентного права, права на промислові зразки і корисні моделі називають:
  - а) інвестиціями в інтелектуальний бізнес;
  - б) фінансуванням інтелектуальної власності;
  - в) інвестуванням;
  - г) реінвестуванням.
2. Для процесу віртуалізації інтелектуального бізнесу характерні такі технології, як:
  - а) оренда програмного забезпечення; віртуальний офіс; хмарні технології;
  - б) оренда програмного забезпечення; віртуальний офіс; хмарні технології; інтернет-представництво;
  - в) комп'ютерні мережі; програмування; віртуальний офіс;
  - г) електронне навчання; оренда програмного забезпечення; інтернет-представництво.
3. Інвестиції в інтелектуальний бізнес можуть здійснюються у вигляді:
  - а) придбання виключних прав користування на об'єкти інтелектуального бізнесу;
  - б) придбання інформаційних послуг;
  - в) вкладень у людський капітал;
  - г) всі відповіді вірні.
4. Що включає інвестування в людський капітал інноваційної організації?
  - а) укладання коштів у виробництво нової продукції;
  - б) укладання коштів в новітні технології;
  - в) витрати на підвищення креативності та кваліфікації персоналу;
  - г) укладання коштів в нові споруди.
5. Розрахунок ринкової доданої вартості компанії проводиться за формулою:
  - а) $Q = MV / BV$;
  - б) $EVA_1 = NOPAT_1 - IC_0 \cdot WACC_1$;
  - в) $MVA = MV - BV$;
  - г) $VAIC = CEE + HCE + SCE$.

Тема 6: Ресурсне забезпечення розвитку інтелектуального бізнесу.

Питання (завдання) для самостійної роботи

1. Сутність і структура інтелектуального потенціалу організації.
2. Роль інтелектуального потенціалу організації у розвитку інтелектуального бізнесу.
3. Сутність, завдання, цілі та значення інформаційного забезпечення інтелектуального бізнесу.
4. Джерела інформаційного забезпечення інтелектуального бізнесу.
5. Персонал інтелектуального бізнесу.
6. Інтелектуальний капітал як основний ресурс інтелектуального бізнесу. Види і функції інтелектуального капіталу.
7. Характеристика основних складових інтелектуального капіталу.

Література

1. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність / В.Д. Базилевич. – К.: Знання, 2006. – 431 с. - Розділ 1.2.
2. Грицуленко С.И. Интеллектуальный бизнес: курс лекций / Грицуленко С.И. – Одесса, 2015. – 132 с. - Глава 6.
3. Гордійчук А.С. Економіка інтелектуальної власності. Навчальний посібник / А. С. Гордійчук, О. А. Стахів. – Рівне: НУВГП, 2012. – 330 с. - Розділ 8.
4. Іванова В.В. Інтелектуальний бізнес: Підручник / В.В. Іванова. – Суми: Університетська книга, 2017. – 327 с. - Глава 4, 7.
5. Інтелектуальна власність: навчальний посібник / П. Т. Бубенко, В. В. Величко, С. М. Глухарев; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 215 с. - Розділ 4.
6. Корпоративне управління в Україні: інтелектуальний капітал, персонал, якість: Монографія / за ред. В.І. Щелкунова, Г.В. Жаворонкової. – К.: Наукова думка, 2010. – 615 с. - Розділ 2, 7.
7. Семикіна М.В. Інтелектуальний бізнес: Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей денної та заочної форми навчання / М. В. Семикіна, О. М. Петіна; за ред. М. В. Семикіної. – Кіровоград: КНТУ, 2015. – 141 с. - Розділ 4, 8.

Ключові слова: потенціал, інтелектуальний потенціал, структура інтелектуального потенціалу організації, людський потенціал, науковий потенціал, інноваційний потенціал, інтелектуальна власність, розвиток інтелектуального бізнесу, інформаційне забезпечення інтелектуального бізнесу, цілі інформаційного забезпечення інтелектуального бізнесу, інтелектуальний капітал.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає сутність інтелектуального потенціалу організації?
2. З яких компонентів складається інтелектуальний потенціал?
3. Яку роль відіграє інтелектуальний потенціал організації у розвитку інтелектуального бізнесу?
4. Охарактеризуйте поняття інформаційного забезпечення інтелектуального бізнесу.
5. Назвіть цілі та завдання інформаційного забезпечення інтелектуального бізнесу.
6. Перерахуйте основні джерела інформаційного забезпечення інтелектуального бізнесу.
7. Яку роль відіграє інформаційне забезпечення у сфері інтелектуального бізнесу? Наведіть приклади.
8. Охарактеризуйте персонал інтелектуального бізнесу.
9. Визначте види і функції інтелектуального капіталу.
10. Опишіть основні складові інтелектуального капіталу.

Опрацювати рекомендовану літературу та вирішити наступні тестові завдання:

1. До основних завдань інформаційного забезпечення інтелектуального бізнесу належать:
  - а) поповнення бази даних необхідною інформацією; своєчасне забезпечення відповідних споживачів достовірними даними; збирання, обробка відомостей про стан і результати роботи об'єктів управління;
  - б) обробка інформації, яка необхідна для аналізу, розроблення прогнозів та прийняття управлінських рішень;
  - в) аналіз зовнішнього бізнес-середовища підприємства, його сильних і слабких сторін діяльності;
  - г) оцінювання організаційно-управлінського та фінансово-економічного стану підприємства.
2. Інтелектуальний потенціал спеціаліста - це:
  - а) здоров'я та творчі навички людини ;

- б) спроможність людини виробляти продукцію;
- в) спроможність адаптуватись до нових умов;
- г) сукупність професійних знань, навичок інтелектуальних, пізнавальних здібностей, спроможність генерувати та вирішувати інноваційні завдання.

3. Виберіть правильне співвідношення понять:

- а) інтелектуальна власність → інтелектуальний капітал → інтелектуальні ресурси;
- б) інтелектуальна власність → інтелектуальні ресурси → інтелектуальний капітал;
- в) інтелектуальний капітал → інтелектуальна власність → інтелектуальні ресурси;
- г) інтелектуальні ресурси → інтелектуальний капітал → інтелектуальна власність.

4. Персональні компетенції, винахідницька активність, кваліфікаційно-освітній рівень співробітників, сталість кадрового складу, система навчання та розвитку персоналу – це елементи:

- а) структурного капіталу;
- б) людського капіталу;
- в) ринкового капіталу;
- г) організаційного капіталу.

5. Імідж, ділова репутація, партнерство, конкурентні переваги, позиція на ринку, торговельні марки, лояльність клієнтів, клієнтська база – це елементи:

- а) структурного капіталу;
- б) людського капіталу;
- в) ринкового капіталу;
- г) організаційного капіталу.

Тема 7: Управління інтелектуальним бізнесом.

Питання (завдання) для самостійної роботи

1. Основні аспекти управління інтелектуальним бізнесом.
2. Основні принципи та функції управління інтелектуальним бізнесом.
3. Структура управління інтелектуальним бізнесом.
4. Механізм управління інтелектуальним бізнесом та його основні елементи.
5. Сутність і принципи управління об'єктами інтелектуальної власності.
6. Корпоративне управління інтелектуальним бізнесом.

Література

1. Грицуленко С.И. Интеллектуальный бизнес: курс лекций / Грицуленко С.И. – Одесса, 2015. – 132 с. - Глава 5.
2. Іванова В.В. Інтелектуальний бізнес: Підручник / В.В. Іванова. – Суми: Університетська книга, 2017. – 327 с. - Глава 5.
3. Корпоративне управління в Україні: інтелектуальний капітал, персонал, якість: Монографія. / за ред. В.І.Щелкунова, Г.В.Жаворонкової. – К.: Наукова думка, 2010. – 615 с. – Розділ 1, 2.
4. Семикіна М.В. Інтелектуальний бізнес: Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей денної та заочної форми навчання / М. В. Семикіна, О. М. Пегіна; за ред. М. В. Семикіної. – Кіровоград: КНТУ, 2015. – 141 с. - Розділ 12.

***Ключові слова:** управління інтелектуальним бізнесом, структура управління інтелектуальним бізнесом, механізм управління інтелектуальним бізнесом, елементи механізму управління інтелектуальним бізнесом.*

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає сутність та головна мета управління інтелектуальним бізнесом?

2. Розкрийте основні функції управління інтелектуальним бізнесом.
3. Назвіть та охарактеризуйте основні складові управління інтелектуальним бізнесом.
4. Визначте складові елементи механізму менеджменту інтелектуального бізнесу.
5. Який комплекс дій передбачає реалізація механізму управління інтелектуальним бізнесом?
6. Розкрийте сутність і завдання управління інтелектуальною власністю.
7. Визначте основні моменти ефективного управління об'єктами інтелектуальної власності на різних етапах їх життєвого циклу.
8. Опишіть суб'єкти і об'єкти управління інтелектуальною власністю.

Опрацювати рекомендовану літературу та вирішити наступні тестові завдання:

1. Управління інтелектуальним бізнесом включає такі основні структурні складові:
  - а) аналіз ринку; захист прав інтелектуальної власності;
  - б) розвиток інтелектуального бізнесу; аналіз ринку; захист прав інтелектуальної власності; обмін об'єктами інтелектуального бізнесу;
  - в) зародження ідеї інтелектуального бізнесу; аналіз ринку; захист прав інтелектуальної власності; обмін об'єктами інтелектуального бізнесу; комерціалізація;
  - г) зародження ідеї інтелектуального бізнесу; створення прототипу; обмін об'єктами інтелектуального бізнесу; комерціалізація.
2. Завдання управління інтелектуальним бізнесом, що включає повний комплекс дій, пов'язаних з розпорядженням інтелектуальною власністю (купівля, продаж, ліцензійні договори, трансфер технологій), - це:
  - а) розвиток інтелектуального бізнесу;
  - б) аналіз ринку;
  - в) захист прав інтелектуальної власності;
  - г) обмін об'єктами інтелектуального бізнесу.
3. Система стратегічно пов'язаних між собою методів і засобів, спрямована на творчу діяльність новаторів, виявлення резервів досягнення високих результатів, збільшення вартості та результативності інтелектуального бізнесу, – це...
  - а) фінансування інтелектуального бізнесу;
  - б) управління інтелектуальним бізнесом;
  - в) організація інтелектуального бізнесу;
  - г) інвестування в інтелектуальний бізнес.
4. Завдання управління інтелектуальним бізнесом, що включає планування, організацію, реалізацію оставлених завдань, сприятливе середовище та мотивацію працівників, - це:
  - а) аналіз ринку;
  - б) захист прав інтелектуальної власності;
  - в) розвиток інтелектуального бізнесу;
  - г) обмін об'єктами інтелектуального бізнесу.
5. Завдання управління інтелектуальним бізнесом, що передбачає отримання охоронних документів на ОІВ, комерційні таємниці та дисциплінарні стягнення, - це:
  - а) розвиток інтелектуального бізнесу;
  - б) аналіз ринку;
  - в) захист прав інтелектуальної власності;
  - г) обмін об'єктами інтелектуального бізнесу.

Тема 8: Економічна безпека і ризики інтелектуального бізнесу.

Питання (завдання) для самостійної роботи

1. Економічна безпека інтелектуального бізнесу: сутність, цілі, принципи.

2. Складові економічної безпеки інтелектуального бізнесу.
3. Механізм забезпечення економічної безпеки інтелектуального бізнесу.
4. Ризики і загрози в інтелектуальному бізнесі.
5. Оцінка і управління ризиками у сфері інтелектуального бізнесу.

Література

1. Грицуленко С.И. Интеллектуальный бизнес: курс лекций / Грицуленко С.И. – Одесса, 2015. – 132 с. - Глава 8, 9.
2. Зубок М. І., Рубцов В.С., Яременко С. М., Гусаров В.Г., Чернов Ю. В.Економічна безпека суб'єктів підприємництва: навчальний посібник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ifsa.kiev.ua/files/ekonomsec.pdf>
3. Іванова В.В. Інтелектуальний бізнес: Підручник / В.В. Іванова. – Суми: Університетська книга, 2017. – 327 с. - Глава 8, 9.
4. Користін О.Є. Економічна безпека: навч. посіб. / О.Є. Користін, О.І. Барановський, Л.В. Герасименко та ін.; за заг. ред. проф. О.М. Джужі. – К.: Правова єдність, 2010. – 368 с.
5. Семикіна М.В. Інтелектуальний бізнес: Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей денної та заочної форми навчання / М. В. Семикіна, О. М. Петіна; за ред. М. В. Семикіної. – Кіровоград: КНТУ, 2015. – 141 с. - Розділ 16.

Ключові слова: економічна безпека підприємства, економічна безпека інтелектуального бізнесу, цілі економічної безпеки інтелектуального бізнесу, принципи економічної безпеки інтелектуального бізнесу, механізм забезпечення економічної безпеки інтелектуального бізнесу, інтелектуальна безпека, ризик, ризики інтелектуального бізнесу, невизначеність, процес оцінки ризиків суб'єкта інтелектуального бізнесу.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає сутність економічної безпеки інтелектуального бізнесу?
2. Визначте функціональні складові економічної безпеки підприємства.
3. На яких принципах ґрунтується забезпечення економічної безпеки інтелектуальної діяльності?
4. Що є головною умовою забезпечення безпеки інтелектуального бізнесу?
5. Розкрийте класифікацію інтелектуальних ризиків.
6. Які види ризиків існують в сфері інтелектуального бізнесу? Охарактеризуйте їх.
7. Що передбачає оцінка ризиків у сфері інтелектуального бізнесу?
8. Охарактеризуйте основні принципи та прийоми управління ризиком.
9. Які етапи включають заходи щодо усунення та мінімізації ризику?
10. Визначте найбільш ефективні методи попередження і зниження ризику.

Опрацювати рекомендовану літературу та вирішити наступні тестові завдання:

1. Який принцип забезпечення економічної безпеки інтелектуальної діяльності передбачає, що функціонування комплексної системи забезпечення економічної безпеки має здійснюватися постійно?
  - а) принцип диференційованості;
  - б) координація;
  - в) принцип безперервності;
  - г) принцип економічної доцільності.
2. Реактивні заходи економічної безпеки інтелектуальної діяльності:
  - а) заходи запобіжного характеру, що дозволяють недопустити виникнення загроз економічній безпеці;
  - б) заходи, які проводяться у разі реального виникнення загроз чи необхідності мінімізації їх негативних наслідків;

в) заходи з подолання загроз, що виникли, у залежності від характеру загрози та рівня тяжкості її наслідків;

г) заходи щодо захисту тих об'єктів, витрати на захист яких менші, ніж втрати від загроз цих об'єктів.

3. Який ризик інтелектуальної діяльності, пов'язаний з фінансуванням і калькуляцією проекту, прийняттям та реалізацією економічних рішень?

а) фінансової невідповідності;

б) економічний;

в) юридичний;

г) технологічної неадекватності.

4. Превентивні заходи економічної безпеки інтелектуальної діяльності:

а) заходи з подолання загроз, що виникли, у залежності від характеру загрози та рівня тяжкості її наслідків;

б) заходи, які проводяться у разі реального виникнення загроз чи необхідності мінімізації їх негативних наслідків;

в) заходи запобіжного характеру, що дозволяють недопустити виникнення загроз економічній безпеці;

г) заходи щодо захисту тих об'єктів, витрати на захист яких менші, ніж втрати від загроз цих об'єктів.

5. Який принцип забезпечення економічної безпеки інтелектуальної діяльності передбачає, що вибір заходів з подолання загроз відбувається в залежності від характеру загрози та рівня тяжкості її наслідків?

а) принцип економічної доцільності;

б) поєднання превентивних і реактивних заходів;

в) принцип безперервності;

г) принцип диференційованості.